

ISPARTA AĞIZLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARLA İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME* AN EVALUATION OF STUDIES ON ISPARTA DIALECTS*

DOI: 10.69878/deuefad.1830694

Tuğba KORKMAZER

Araş. Gör. Dr.

Süleyman Demirel Üniversitesi

tugbakorkmazer@sdu.edu.tr

[0000-0002-0528-073X](tel:0000-0002-0528-073X)

* Bu makale, 30 Ekim-1 Kasım 2025 tarihli bilimsel toplantıda (Isparta'nın Dünü, Bugünü, Yarını- III) sunulan "Isparta Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmalarla İlgili Bir Değerlendirme" başlıklı özet bildiriden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Gönderildiği Tarih: 26.11.2025

Kabul Edildiği Tarih: 10.03.2026

Date Submitted: 26.11.2025

Date Accepted: 10.03.2026

ÖZ

Türkolojinin tarihsel çizgisiyle ilişkili olarak Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaların başlangıcı da yakın bir tarihe, 19. yüzyılın ikinci yarısına dayanmaktadır. Geçen yaklaşık 150 yıl içinde, bugün gelinen aşamada Anadolu'daki pek çok ilin ağızları üzerine yazılmış makale, bildiri gibi yazıların yanı sıra kitap ve tez boyutundaki hacimli çalışmalarla karşılaşılmaktadır.

Bu yazının konusunu Isparta ağızları üzerine yapılmış çalışmaların tespiti ve tespit edilen çalışmaların değerlendirmesi oluşturmaktadır. Söz konusu çalışmaların tespiti için Google, DergiPark, Academia.edu, ResearchGate ve Ulusal Tez Merkezi'nden faydalanılmıştır. Tespit edilen çalışmalar türlerine (bildiri, makale, tez vs.) ve konularına (derleme çalışmaları, ses bilgisi çalışmaları, şekil bilgisi çalışmaları vs.) göre tasnif edilmiştir. Çalışmaların değerlendirilmesinde çalışma alanının belirlenmesi, kaynak kişilerin seçimi, derleme yöntemleri, derlenen malzemenin çeviri yazıya aktarımı ve işleniş gibi ölçütler esas alınmıştır.

Çalışmanın sonunda Isparta ağızları üzerine yapılan çalışmaların nicelik ve niteliğinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda toplam 55 çalışma tespit edilmiştir. Isparta'nın tüm ilçe ağızlarının akademik düzeyde çalışıldığı görülmüştür. Çalışmaların derleme çalışması noktasında yoğunlaştığı, belirlenen değerlendirme ölçütlerinin ise farklı derecelerde sağlandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Isparta ili ağızları, diyalektoloji, ağız araştırmaları, bibliyografya çalışmaları, yöntem sorunları.*

ABSTRACT

The beginnings of studies on Anatolian dialects, related to the historical trajectory of Turkology, date back to a recent date, the second half of the 19th century. Over the past approximately 150 years, we have encountered voluminous studies in the form of books and theses, as well as articles and papers, written on the dialects of many Anatolian provinces.

The subject of this article is the identification and evaluation of studies on Isparta dialects. We utilized Google, DergiPark, Academia.edu, ResearchGate, and the Ulusal Tez Merkezi identify these studies. The identified studies were classified according to their types (papers, articles, theses, etc.) and topics (compilations, phonetic studies, lexicological studies, etc.). The evaluation of the studies was based on criteria such as determining the study field, selecting source individuals, compilation methods, and the transcription of the compiled material.

The study aims to reveal the quantity and quality of studies on Isparta dialects. In this context, a total of 55 studies were obtained. It was observed that all district dialects of Isparta have been studied at an academic level. Studies have concentrated on compilation, and the established evaluation criteria have been met to varying degrees.

Keywords: *Dialects of Isparta province, dialectology, dialect research, bibliography studies, methodological problems.*

GİRİŞ

Ağız, “belli yerleşim bölgelerine özgü, yazı dili hâline gelmemiş dil; diyalekt” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y.). *Anadolu ağızları* sözüyle Türkiye’deki il, ilçe ve köylerde konuşulan, farklı fonetik ve morfolojik özelliklere sahip ağızlar kastedilmektedir (Buran, 1996, s. 3).

Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaların başlangıcını V. A. Maksimov’un Hüdavendigâr ve Karamanlı ağızları hakkındaki 1867 tarihli yayınına dayanarak 19. yüzyılın ikinci yarısı olarak kabul etmek mümkündür. Bu tarihten 1940’a kadar uzanan dönemde bu çalışma alanıyla J. Thúry, I. Kúnos, M. Hartmann, K. Foy, V. Pisarev, Balkanoğlu, Balhassanoğlu, L. Bonelli, F. Giese, F. Vincze, T. Kowalski, J. Deny, M. Räsänän gibi yabancı araştırmacılar ilgilenmiştir. 1940’tan sonra ise Anadolu ağızları araştırmalarında “yerli araştırmacılar dönemi” başlamıştır (Korkmaz, 1976, ss. 143-144).

1940 sonrası dönemde Caferoğlu’nun Anadolu ağızları üzerine hazırladığı dokuz ciltlik külliyatı öncü niteliği taşımaktadır.

“Caferoğlu yirmi beş yılı aşkın bir süre hemen hemen bütün Anadolu’yu dolaşarak derlediği metinleri *Anadolu Ağızlarından Derlemeler* genel başlığı altında dokuz kitap halinde yayımlamıştır: *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme I* (İstanbul 1940); *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme II* (İstanbul 1941); *Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar I* (İstanbul 1942); *Anadolu Ağızlarından Toplamalar* (İstanbul 1943); *Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar* (İstanbul 1944); *Güney Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar* (İstanbul 1945); *Kuzey Doğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar* (İstanbul 1946); *Orta-Anadolu Ağızlarından Derlemeler* (İstanbul 1948); *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler* (İstanbul 1951). Bu konuda makale halindeki yayınları da X. cildi dolduracak hacimdedir.” (Sertkaya, 1993, ss. 10-11).

Caferoğlu’nun yanı sıra Kürkçüoğlu’nun Şanlıurfa ağızı (Kürkçüoğlu, 1945), Aksoy’un Gaziantep ağızı (Aksoy, 1945a; Aksoy, 1945b; Aksoy, 1946), Ögel’in Erzurum ağızı (Ögel, 1946a; Ögel, 1946b), Mansuroğlu’nun Edirne ağızı (Mansuroğlu, 1960), Korkmaz’ın Güneybatı Anadolu ağızları ile Nevşehir ve Bartın ağızları (Korkmaz, 1956; Korkmaz, 1963; Korkmaz, 1964; Korkmaz, 1965), Beysanoğlu’nun Diyarbakır ağızı (Beysanoğlu, 1966), Olcay ve Gemalmaz’ın Erzurum ağızı (Olcay, 1966; Gemalmaz, 1973), Zülfikar’ın Bitlis ağızı (Zülfikar, 1968), Ercilasun’un Kars ağızı (Ercilasun, 1971), Acar’ın Artvin ve yöresi ağızları (Acar, 1972), Günay’ın Rize ağızı (Günay, 1972) vs. üzerine yaptığı çalışmalar, diyalektoloji sahasının zenginleşip gelişmesine önemli katkılar sunmuştur (Erimer, 1971, ss. 213-233; Akar, 2006, ss. 40-41).

20. yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde bir yandan bu alandaki çalışmalar devam ederken diğer taraftan da zaman içerisinde nicelik bakımından önemli bir yol kateden söz konusu çalışmaların nitelikleri tartışılır olmuştur. Korkmaz (1976), Akar (2006) ve Demir’in (2012) Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaları değerlendirdiği yazılarının ağız araştırmalarıyla ilgili bazı yöntem ve ilkeleri belirlediği görülmektedir.¹ Buna göre;

- Derlemede kayıt cihazları kullanılmalıdır. Böylece konuşmalar tekrar dinlenebilecek ve derleme esnasında fark edilemeyen kimi dil özellikleri tespit edilebilecektir.
- Çalışma alanının sınırlarının çizilmesinde coğrafi ve idari bölümlenmenin yanı sıra genel çizgileriyle ağız özellikleri birliği de göz önünde bulundurulmalıdır.

¹ Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmalardaki sorunların ve eksikliklerin tartışıldığı, bu çalışmalarla ilgili teknik ve yöntemlerin belirlendiği diğer yazıların bir kısmı ise şöyledir: Korkmaz, 1971; Demir, 1997; Ercilasun, 1997; Gemalmaz, 1997; Demir, 1998; Karahan, 1998; Gülsevin, 2006; Öçalan, 2006; Boz, 2008; Ölmez, 2009; Özmen, 2010; Adıgüzel, 2013; Akca, 2017; Boz, 2017 vs.

- Derlenen metinler çalışma alanındaki bütün ağızları kapsayıcı nicelik ve nitelikte olmalıdır. İller gibi büyük alanlar üzerine yapılan ağız çalışmalarında söz konusu alan ile ilgili tarihî, dil bilimsel ve sosyolojik bir etüt yapılmalı, nispeten farklılık gösteren bölgeler derleme alanı olarak seçilmelidir.
- Manzum metinlerde kafiye gibi şekil unsurlarına bağlı olarak ağız özelliklerine dair inceliklerin kaybolabileceği ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sözlü metindeki tüm ses inceliklerini verebilecek bir transkripsiyon sistemi uygulanmalı ve transkripsiyon işaretlerinde birliktelik sağlanmalıdır.
- Kaynak kişilerin seçiminde ağız özelliklerini yitirmemiş, telaffuz organlarında sorun olmayan, okuryazar olmayan, o bölgede doğup büyümüş, belli bir yaşın üstündeki kişiler - mümkünse kadınlar- öncelenmelidir.
- Ağız ayrılıklarının temel sebeplerinden olan etnik yapı ile yerleşme tarihi hakkında bilgi verilmelidir. Bir bölgedeki ağızları kuran etnik unsurlar ve bununla ilişkili olarak bölgenin yerleşme tarihi açıklanmalı, bölgenin etnik yapısı ile ağız özellikleri arasındaki bağlantı izah edilmelidir.
- Söz dağarcığını ve dil özelliklerini tespit edebilmek için temel sözcüklerden (sayılar, organ adları, zamirler vs.) oluşan bir liste hazırlanmalı ve bu listedeki sözcüklerin bölgede olup olmadığı, telaffuz farklılıkları tespit edilmelidir. Yine bu amaca yönelik yönlendirici sorular sorulmalıdır.
- Karşılaştırma metodu uygulanmalı, çalışma alanında tespit edilen ağız özellikleri diğer Anadolu ağızları ve Türk lehçelerindeki benzer olaylarla birlikte değerlendirilmelidir. Böylelikle çalışılan ağzın Anadolu ağızları ile Türkçenin bütünü arasındaki yeri ve önemi belirginleştirilebilecek ve başka bölgelerdeki aynı nitelikteki olaylar için bir karşılık bulunabilecektir.
- Eş zamanlı yöntem öncelenmelidir. Bununla birlikte karşılaştırma yapmak isteyen araştırmacı eş zamanlı ve art zamanlı inceleme yöntemleri ile Türkçenin tarihî dönemleri hakkında bilgi sahip olmalıdır.

Diyalektoloji çalışmalarının bir kolunu da bibliyografya çalışmaları oluşturmaktadır. Bu çalışmaların başında Buluç (1942), Erimer (1971), Gülensoy (1981), Gülensoy ve Alkaya (2011), Erenbaş Pehlivan (2023a, 2023b) vs. tarafından hazırlanan ve Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaların listesini içeren yayınlar gelmektedir. Bu kapsamlı yayınların yanı sıra il düzeyinde örneğin Kayseri (Özkan, 1996), Bolu (Kartallıoğlu, 2008), Kahramanmaraş (Demirci ve Güzel, 2016), Gaziantep (Alkaya, 2017), Konya (Çıracı, 2019), Antalya (Görgeç, 2023), Sivas (Güven, 2024), Manisa (Yılmazmadden Mülhim, 2025) ağızları üzerine hazırlanan bibliyografik çalışmalar, araştırmacıların literatür taraması sürecini hızlandırıp kolaylaştırmaktadır.

Bu yazının konusunu da Isparta ağızları üzerine yapılmış çalışmaların tespiti ve tespit edilen bu çalışmaların değerlendirmesi oluşturmaktadır. Özellikle tez ve kitap gibi hacimli çalışmalarda çalışma alanının belirlenmesi, kaynak kişilerin seçimi, derleme yöntemleri, derlenen malzemenin çeviri yazıya aktarımı ve işlenişi gibi ölçütlere dikkat edilmiştir.

1. Derleme Çalışmaları

1. 1. Kitaplar

Caferoğlu'nun çeşitli Anadolu ağızlarından derlediği oyun, oyun ıstılahı, tekerleme ve yanılmaçlardan oluşan *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme* adlı neşriyatının ilk cildinde (1994a) 59-76 sayfa aralığında, ikinci cildinde ise (1994b) 35-59 sayfa aralığında Isparta'dan derlenen metinler bulunmaktadır.

Caferoğlu'nun çalışmasının ilk cildinde çalışma alanını Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Burdur, Denizli, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla illeri oluşturmaktadır. Araştırmacı bu tercihinin sebebini bu ağızların, kimse tarafından araştırılmadığı için dil malzemesinin ortaya koyulmaması olmasına bağlı olarak incelemeye ya da mukayeseye dayalı ağız araştırmalarına dâhil edilememesi

olarak açıklamaktadır. İkinci ciltte Burdur, Çorum, Isparta, Kayseri, Konya ve Niğde'den derlenen oyunlar bulunmaktadır. Kaynak kişiler; okuryazar olmayan, telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, yaşlı, "öz yerli ahali"dir. Bu kişilere dair ad ve soyadı bilgisi verilmiştir. Metinler konuşma esnasında yazıya geçirilmiş, ayrıca kayıt alınmamıştır (Korkmaz, 1976, s. 147). Çeviri yazıda ilk ciltte çalışmanın başında tanıtılan transkripsiyon işaretleri kullanılırken ikinci ciltte genellikle Maarif Vekâleti tarafından kabul edilen transkripsiyon sistemi uygulanmıştır. Her iki cildin de sonunda sözlük bulunmaktadır.

1.2. Kitap Bölümleri

Atasoy (2024); Uluborlu, Atabey ve Isparta doğumlu, yaşları altmış üzeri olan kaynak kişilerden derlediği 23 atasözü ile Dağlıoğlu'nun derlemelerinde geçen üç atasözünü ele almıştır. Kaynak kişilerden elde edilen atasözleri bir liste hâlinde mevcut atasözleri yayınları ile karşılaştırılmış ve bu yayınlarda kaydı bulunmayanlar, farklı kaydedilenler ve anlamlarında farklılıklar olanlar tespit ederek araştırmacıların dikkatine sunulmuştur.

1.3. Makaleler

Dağlıoğlu (1934, 1937, 1939b), farklı yıllarda yayımlanan üç ayrı çalışmada Isparta'da kullanılan toplam 215 atasözünü kayda geçirmiştir.

Katırcıoğlu (1938), Isparta'dan derlenen 112 kelimeyi anlamlarıyla birlikte listelemiştir.

Dağlıoğlu (1939a), başka bir yayınında da bu sefer Isparta'dan derlediği 54 tabiri anlamlarıyla birlikte vermiştir.

Karaörs (1994), Isparta ili Uluborlu ilçesi ile Kayseri ve Adana'dan derlediği, Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan ya da bu sözlükte anlamı veya yapısı farklı kaydedilmiş olan 29 sözcük ve 6 atasözünü anlamlarıyla birlikte listelemiştir. Listedeki atasözlerinin tamamı ile 17 sözcük Uluborlu ağzına aittir.

Yıldız (2007), Isparta ağzında kullanılan, Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan ya da bu sözlükte anlamı farklı kaydedilen 22 deyim ile 67 sözcüğü ele almıştır.

Arslan (2018), Eğirdir ve yöresi ağızlarında kullanılan, Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan ya da bu sözlükte anlamı farklı kaydedilen 16 deyim ile 114 sözcüğü okuyucunun istifadesine sunmuştur.

2. Hem Derleme Hem İnceleme Çalışmaları

2.1. Kitaplar

Erkap (1999), doğum yeri olan Isparta ilinin ağzı üzerine ilk kitap çalışmasını hazırlamıştır. Kitaptaki dil malzemesinin kaynağı yazar tarafından şöyle açıklanmaktadır: "Nihayet 1983 Nisanında emekli olunca, notlarımı, birikdirdiklerimi tasnif etdikden sonra da yeni yeni tesbitler yapmam on altı yıl sürdü. Isparta'daki telâffuz güzelliklerini kendi ailem ve yakın çevrem içinde bilinenlerle, tesbitlerimle birleştirdim." (Erkap, 1999, s. 1). Çalışma Isparta (gezme yerleri, gelenekler, düğünler, oyunlar, yemekler vs.) ve Ispartalılar (isimler, lakaplar, hatıralar vs.) tanıtılırken bir yandan da Isparta ağzına özgü sözcüklerin ve kimi sözcüklerin Isparta ağzındaki telaffuzlarının verildiği birinci bölüm ile başlamaktadır. İkinci bölümde Isparta ağzının ses ve şekil bilgisi incelemesi yapılmış; Isparta ağzındaki benzetme ve sınıflandırma tabirleri, tekerlemeler, deyişler, ikilemeler, deyimler, dualar, beddualar vs. listelenmiştir. Isparta ağzı ile diğer bazı Anadolu ağızları (Afyon, Bartın, Diyarbakır, Elâzığ, Erzurum, Kütahya, Gaziantep, Nevşehir vs.) arasındaki benzerlikler incelenmiştir. Üçüncü bölüm ise deyim, tekerleme, mısra, beyit, kıta vesairelerin de bulunduğu kapsamlı bir sözlük niteliği taşımaktadır. Çalışmada ancak ana çizgileri belirten bir transkripsiyon uygulanmıştır.

Yıldız (2002), bölgedeki on yıla yakın görev süresince aşına olduğu Isparta Merkez ağzı üzerine akademik nitelikte bir kitap hazırlamıştır. Bu çalışmada kaynak kişiler, okuryazar olmayan kadınlar ile

askerlik yıllarında okuma yazma öğrenen ya da ilkokul mezunu olan, Isparta dışına az çıkmış erkeklerdir. Çalışmaya derlenen geniş malzemedен Isparta ilinin ağız özellikleri ile folklorik yapısını en iyi yansıttığına inanılan ve 7 mahalle ile bir caddeden derlenen 30 metin dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; gelenek ve görenekler, hatıralar, efsaneler, masallar, maniler, fıkralar, ninniler, kıssalar vesaireden oluşmaktadır. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Isparta Merkez ilçesinin karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Derleme kasetlere kaydedilerek gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda, çalışmanın başında tanıtılan transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmış; bu sözlükte derlenen metinlerde geçen sözcükler ile soruşturma metodu ile elde edilen sözcüklere yer verilmiştir.

Karaoğlan (2018), doğum yeri olan Yalvaç ilçesinin ağız üzerine 1972’de hazırladığı bitirme tezini uzun bir aradan sonra kitap olarak yayımlamıştır. Kaynak kişiler, dişlerinin tam olması ve Yalvaç dışına çıkmamaları nedeniyle 20-35 yaş aralığındaki “yerli hanımlar” arasından seçilirken erkekler ticaret ve askerlik gibi nedenlerle Yalvaç dışına çıkmalarından dolayı tercih edilmemiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derlemenin yapıldığı yer belirtilmemiştir. Derleme konuları; sülale adları, lakaplar, destanlar, masallar, mâniler, ağıtlar, ninniler, türküler, ilahiler, atasözleri, deyimler, tekerlemeler, bulmacalar, okşamalar, dualar ve beddualardan ibarettir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Derleme 1968-1969 yılları arasında kasetlere kaydedilerek gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda, çalışmanın başında tanıtılan transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Yıldız (2021), Isparta Merkez ağız üzerine yeni bir kitap hazırlamış, daha önceki kitabında (2002) yer alan metinleri bu çalışmaya almamıştır. Çalışmada etnik yapı hakkında bilgi verilmiştir. Kaynak kişiler, yaşadıkları yerin ağız özelliklerini en iyi şekilde koruyup aktarabilen kimseler arasından seçilmiştir. Çalışmaya derlenen geniş malzemedен Isparta ilinin ağız özelliklerini en iyi yansıttığına inanılan, 26 yerleşim biriminden derlenen 60 metin dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Konular, yöreye yerleşmiş boy, oymak ve cemaatlerin tarihi, lakaplar, hatıralar, bayramlar, oyunlar, sözlü kültür (efsane, mâni, türkü vs.), gelenek ve görenekler, günlük işler, meslekler, türbeler, seçme ifadeler şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Gerektiği yerde tarihî ve çağdaş Türk lehçelerine müracaat edilmiştir. Isparta Merkez ilçesinin karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu’nun tavsiye ettiği “ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi” esas alınmıştır. Gramatikal dizin hazırlanmıştır. Çalışmanın sonunda derleme bölgeleri ve kaynak kişilerin listesi verilmiştir.

2.2. Yüksek Lisans Tezleri

Yaylağan (2010), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Eğirdir, Senirkent ve Atabey ilçelerinin ağız özelliklerini incelemiştir. Çalışmada bu ilçelerin etnik yapısına kısaca değinilmiştir. Senirkent’teki 9 yerleşim biriminden derlenen 12, Atabey’deki 6 yerleşim biriminden derlenen 7, Eğirdir’deki 24 yerleşim biriminden derlenen 26 metin olmak üzere toplam 45 metne yer verilmiştir. Metinlerden önce genellikle metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Konular; yemekler, bayramlar, düğünler, gelenek ve görenekler, hatıralar, günlük işler vesaireyi içeren “sohbet”lerdir. İnceleme ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi üzerinden yapılmıştır. Eğirdir, Senirkent ve Atabey ilçeleri ağızlarının karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Çeviri yazıda çalışmanın başında tanıtılan transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Gülbahar (2010), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde aynı zamanda doğum yeri olan Uluborlu ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini konunun aciliyeti ile açıklamaktadır. Çalışmada ilçenin etnik yapısına değinilmiştir. Kaynak kişiler ağız ve diş yapılarına dikkat edilerek daha önce dışarıya göç etmeyen, 40 yaş üstü erkek ve kadınlar arasından seçilmiştir. Uluborlu’nun birkaç mahallesi dışındaki tüm yerleşim birimlerinden derleme yapılmış; çalışmaya “belirleyici” 54 metin dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad,

soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; masallar, efsaneler, hikâyeler, şiirler, türküler, mâniler, bilmece, tekerlemeler, ninniler, dinî kıssalar, hatıralar, düğünler, yemekler, gelenek ve görenekler, dualar, sosyal yaşam, derleme yapılan köylerin adları ve kuruluşları şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Uluborlu ağızları Afyon, Isparta, Kütahya, Nevşehir, Uşak ili ağızları ile karşılaştırılmış; bu ağızın karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmış; bu sözlükte derlenen metinlerde geçmeyen, soruşturma yöntemiyle elde edilen sözcüklere de yer verilmiştir.

Elbir (2011), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Eğirdir ve yöresinin ağız özelliklerini incelemiştir. Ispartalı araştırmacının bu tercihin sebebini Anadolu ağızları içinde Eğirdir ve yöresi ağızlarının incelenmeye değer özellikler taşıması ve konunun aciliyeti ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Kaynak kişilerin seçiminde telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, belli bir yaşın üstündeki kadınlar öncelenmiştir. Bütün yerleşim yerlerinden derleme yapmak yerine değişik dil özelliklerine sahip tabakalar belirlenerek o bölgelerden derleme yapılmıştır. Çalışmaya 24 yerleşim biriminden derlenen 58 metin dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; masallar, hikâyeler, türküler, mâniler, hatıralar, düğünler, bayramlar, yemekler, gelenek ve görenekler, sosyal yaşam, derleme yapılan köylerin adları ve kuruluşları şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Afyon, Isparta, Kütahya, Nevşehir, Uşak ili ağızları ile karşılaştırılan Eğirdir ve yöresi ağızlarının karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmış, bu sözlükte derlenen metinlerde geçmeyen, soruşturma yöntemiyle elde edilen sözcüklere de yer verilmiştir.

Yalkın (2013), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Atabey ağızını incelemiştir. Araştırmacının bu tercihin sebebini Anadolu ağızları içinde Atabey ağızının incelenmeye değer özellikler taşıması ve konunun aciliyetiyle ilişkilendirdiği görülmektedir. Kaynak kişilerin seçiminde telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, belli bir yaşın üstündeki kadınlar öncelenmiştir. Derlemenin yapıldığı dönemde yeni kurulan bir mahalle hariç tüm yerleşim birimlerinden derleme yapılmış, "incelenmeye değer" 47 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; masallar, efsaneler, hikâyeler, türküler, mâniler, ninniler, dua ve beddualar, atasözleri, dinî ve sosyal yaşama dair unsurlar, lakaplar, meslekler, hatıralar, günlük işler, yemekler, gelenek ve görenekler, düğünler, yerleşim yerlerinin adları ve kuruluşları başta olmak üzere çok çeşitlidir. İnceleme ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi üzerinden yapılmıştır. Atabey ağızları Afyon, Isparta, Kütahya, Uşak gibi yöre ağızlarıyla karşılaştırılmış; bu ağızın karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda genel olarak Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır. Ayrıca ilçenin ağızları, Kınık, Avşar ve Salur boylarının dil özelliklerine göre de değerlendirilmiştir.

Şavklı (2015), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Senirkent ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini Senirkent ağızı üzerine bağımsız bir çalışmanın olmayışı ve konunun aciliyeti ile açıklamaktadır. Çalışmada ilçenin etnik yapısına değinilmiştir. Kaynak kişilerin seçiminde Senirkent dışına çıkmamış veya çok az çıkmış, eğitim düzeyi düşük, telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, 40 yaş üzeri kişiler öncelenmiştir. Senirkent merkez, kasaba ve köylerinin tamamından derleme yapılmış; konu çeşitliliğine de dikkat edilerek yörenin ağız özelliklerini en iyi yansıttığı düşünülen 82 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; masallar, efsaneler, hikâyeler, deyişler, fıkralar, dualar, hatıralar, gündelik yaşam, dinî ve sosyal yaşam, hastalıklar, yemekler, düğünler, gelenek ve görenekler, meslekler, lakaplar, yerleşim yerlerinin adları ve kuruluşları

vs. şeklindedir. İnceleme ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi üzerinden yapılmıştır. Senirkent ağız Afyon, Antalya, Isparta, Kütahya, Uşak gibi yöre ağızlarıyla karşılaştırılmış ve bu ağzın karakteristik özellikleri ile ağız bölgeleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda genel olarak Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Pektaş (2017), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde aynı zamanda doğum yeri olan Gelendost ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacının bu tercihin sebebini Gelendost ağız üzerine bağımsız bir çalışmanın olmayışı ve konunun aciliyeti ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Çalışmada etnik yapı detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Kaynak kişilerin seçiminde bu bölgede doğup büyüyen, eğitim düzeyi düşük, belli bir yaşın üzerindeki kimseler öncelenmiştir. Gelendost Merkez'den ve 12 köyden derlenen 29 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş, eğitim durumu) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları köylerin tarihi ve kuruluşunu, sosyal hayatı vesaireyi içeren "sohbet"lerdir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Gelendost ağzının karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Derleme sesli kayıtların yanı sıra görüntülü kayıtlarla gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Dizin hazırlanmıştır.

Tezcan (2019), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Şarkikaraağaç ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini Şarkikaraağaç ağzının Anadolu ağızları içinde incelenmeye değer dil özellikleri taşıması, bu ağız üzerine bağımsız bir çalışmanın olmayışı ve konunun aciliyeti ile açıklamaktadır. Kaynak kişilerin seçiminde telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, yaş seviyeleri yüksek kadınlar öncelenmiştir. Şarkikaraağaç'a bağlı tüm yerleşim birimlerinden derlenen toplam 76 metinden incelenmeye değer 65 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; masallar, hikâyeler, efsaneler, fıkralar, mâniler, türküler, yerleşim yerlerinin adları, kuruluşları ve etnik yapıları, gelenek ve görenekler, yemekler, hatıralar, dinî ve sosyal yaşama dair unsurlar gibi çok çeşitlidir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Şarkikaraağaç ağız Afyon, Isparta, Kütahya, Muğla, Uşak gibi yöre ağızlarıyla karşılaştırılmış; bu ağzın karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Emirdar (2019), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Aksu ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini Aksu ağzının dil bakımından önemli özellikler taşıması ve konunun aciliyeti ile açıklamaktadır. Kaynak kişilerin telaffuz organlarında sorun olmayan, eğitimsiz, yaş seviyeleri yüksek kimseler olmasına dikkat edilmiştir. Uzak mesafe ve ulaşımdaki sıkıntılar nedeniyle gidilemeyen bir köy hariç tüm köylerden ve 5 mahalleden derleme yapılmış; incelemeye değer 63 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları; hikâyeler, rivayetler, efsaneler, destanlar, mâniler, ninniler, masallar, yerleşim yerlerinin adları, kuruluşları ve etnik yapıları, gelenek ve görenekler, yemekler, hatıralar, dinî ve sosyal yaşama dair unsurlar gibi çok çeşitlidir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Aksu ağız Afyon, Isparta, Uşak gibi yöre ağızlarıyla karşılaştırılmış; bu ağzın karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda genel olarak Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Şakirova (2019), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Keçiözü ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı "eski Türkçenin kelime köklerinin yıllar yılı korunup saklanması" amacıyla böyle bir çalışma hazırladığını ifade etmektedir. Kaynak kişilerin seçiminde kadınlar öncelenmiştir. Köy ve beldelerin tamamı ile 8 mahalleden derleme yapılmış; yörenin ağız özelliklerini en iyi yansıttığı düşünülen 67 metin çalışmaya dâhil edilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları türküler, sosyal yaşam,

gelenek ve görenekler, düğünler, yaşam öyküleri, yemekler, yerleşim yerlerinin adları vs. şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Keçiborlu ağzının karakteristik özellikleri belirlenmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Erol (2019), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Sütçüler ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini, konunun aciliyetinin yanı sıra Antalya, Burdur, Konya illerinin kesişme noktasında yer alan Sütçüler'in dil açısından farklı özelliklere sahip olacağı düşüncesiyle ilişkilendirmektedir. Kaynak kişilerin seçiminde eğitim düzeyleri düşük, yaş seviyeleri yüksek, yöreden hiç ayrılmamış kadınlar öncelenmiştir. Derleme yapılacak yerler Sütçüler kaymakamlığı ve belediyesiyle görüşülerek belirlenmiş; çalışmada 23 köy ile Merkez'den derlenen 56 metne yer verilmiştir. Sütçüler ilçe merkezinden yapılan derlemeler "yöre ağzını yansıtmayan kişilerin çalışmaya alınmaması" yönündeki eğilim neticesinde sınırlı (2 metin) kalmıştır. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Konular efsaneler, şiirler, türküler, fıkralar, beddualar, sosyal yaşam, düğünler, anılar, oyunlar, yemekler, yerleşim yerlerinin adları ve kuruluşları vs. şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Sütçüler ağız Afyon, Antalya, Burdur, Denizli, Konya, Uşak gibi komşu illerin ve Isparta'nın diğer ilçelerinin ağızlarıyla karşılaştırılmış; bu ağzın karakteristik özellikleri ile ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda genel olarak Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Aygün (2019), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Gönen ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Ispartalı araştırmacı, kaynak kişilerin eğitim düzeylerinin düşük, yaş seviyelerinin yüksek olmasına ve ilgili bölgede doğup büyümüş olmasına dikkat etmiştir. Gönen'e bağlı tüm yerleşim birimlerinden derleme yapılmış, çalışmada 40 metne yer verilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları darbimesel, yemekler, günlük işler, sosyal hayat, düğünler, gelenek ve görenekler, meslekler, hatıralar, yerleşim yerlerinin tarihleri vs. şeklindedir. İnceleme ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi üzerinden yapılmıştır. Gönen ağızı yer yer ölçünlü Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi ağızları ya da tarihî ve çağdaş Türk lehçeleri ile karşılaştırılmış ve bu ağzın karakteristik özellikleri tespit edilmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda genel olarak Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Sözlük hazırlanmıştır.

Kendirci (2024), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Yenişarbademli ilçesinin ağız özelliklerini incelemiştir. Araştırmacı bu tercihin sebebini, "ağız özelliklerinin öneminden dolayı" şeklinde ifade etmektedir. Kaynak kişilerin seçiminde telaffuz organlarında herhangi bir sorun olmayan, eğitim düzeyleri düşük, yaş seviyeleri yüksek kimseler özellikle kadınlar öncelenmiştir. Yenişarbademli'ye bağlı tüm yerleşim birimlerinden derleme yapılmış, çalışmada 62 metne yer verilmiştir. Metinlerden önce metnin derlendiği kaynak kişinin bilgileri (ad, soyadı, yaş) verilmiş, derleme yeri belirtilmiştir. Derleme konuları hikâyeler, rivayetler, mâniler, yerleşim yerlerinin adları, yemekler, hatıralar, oyunlar, dinî ve sosyal hayat, düğünler, bayramlar, meslekler, oyunlar, gezilecek yerler, gelenek ve görenekler vs. şeklindedir. İnceleme ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmıştır. Yenişarbademli ağzının karakteristik özellikleri ve ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Derleme ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Çeviri yazıda Türk Dil Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" kullanılmıştır. Dizin hazırlanmıştır.

3. Ses Bilgisi Çalışmaları

3.1. Yüksek Lisans Tezleri

Ay (2018), Batı Grubu ağızlarındaki Arapça alıntı kelimeleri tespit ederek bu kelimelerde görülen ses hadiselerini incelemiştir. Isparta için Gülbahar (2010) ve Yaylağan'ın (2010) tezleri ile Yıldız'ın (2002) çalışmasından istifade etmiştir.

3.2. Makaleler

Borazan (2022), Isparta ili ağızlarında (Aksu, Atabey, Eğirdir, Gelendost, Gönen, Keçiborlu, Merkez, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu, Yalvaç, Yenişarbademli ağızları) damak uyumunun ölçünlü Türkiye Türkçesine göre ileri ve geri olduğu durumları tespit etmiştir.

Yıldız ve Kendirci (2023), ölçünlü Türkiye Türkçesinde bulunmayıp Yenişarbademli ağızında görülen ünlüleri inceleyerek tasnif etmiştir.

4. Şekil Bilgisi Çalışmaları

4.1. Kitap Bölümleri

Yıldız (2021), Isparta ili ağızları (Aksu, Atabey, Eğirdir, Gelendost, Gönen, Keçiborlu, Merkez, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu, Yalvaç, Yenişarbademli ağızları) üzerine yapılmış çalışmalardan yararlanarak tespit ettiği birleşik zarf-fiil morfeplerinin alomorflarını listelemiş ve onlarla ilgili örnek cümlelere yer vermiştir. Ölçünlü Türkiye Türkçesinde olmayıp bölge ağızında kullanılan beş tane zarf-fiil eki tespit etmiştir.

4.2. Makaleler

Şavklı (2013), Isparta ili ağızlarında (Eğirdir, Keçiborlu, Merkez, Uluborlu) ayrılma hâli ekinin morfepleri ile işlevlerini incelemiştir. Söz konusu ekin ileri yaşlı ve eğitim durumu zayıf kimseler tarafından ünsüz uyumuna sokulmadan, {+dAn} şeklinde kullanıldığı; biraz eğitim görmüş veya ticaretle uğraşan kimselerde ise bu telaffuzun yanı sıra uyuma sokulmuş örneklerin de olduğu belirtilmiştir.

Yumurtaçı (2022), hâl kategorisindeki birçok ana fonksiyondan biri olarak nitelediği hedef hâlinin Batı Grubu ağızlarındaki durumunu incelemiştir. Bu hâlin “+Ø, +ä/+A, +dAn/+DAn, +I” morfepleriyle karşılandığını ve “amaç, benzetme, bildirme, dilek, izafe, yakıştırma, karşı olma, meyletme, tâbi olma, yer” olmak üzere 9 alt fonksiyonu olduğunu tespit etmiştir. Isparta ili Aygün (2019) ve Emirdar'ın (2019) çalışmalarından istifade etmiştir.

Koşumcu (2023), Batı Grubu ağızlarında görünüş kategorisini ele almıştır. Biçimbirimsel ve sözlüksel görünüş işaretleyicilerini tespit etmiş, işaretleyicileri Smith'in tasnifinde olduğu gibi “bitmişlik” ve “bitmemişlik” alt başlıklarına ayırarak tasnif etmiştir. Isparta, Merkez ilçe üzerinden ele alınmıştır.

4.3. Bildiriler

Yıldız (2006), ölçünlü Türkiye Türkçesinde bulunmayan, Isparta Merkez ağızında tespit edilen “fiil-D+şahıs ekleri ol-d+şahıs ekleri (geldim oldum, bitirdi oldu vs.)” yapısındaki birleşik fiil çekiminin yaklaşıma tasvir fiili ile aynı işlevde olduğunu değerlendirmiştir.

Besli ve Yalkın (2014), Atabey ağızında eski Türkçedeki şeklini koruyan 52 sözcük tespit etmiştir. Tespit edilen bu kelimelerin Atabey ağızındaki görünümleri ve anlamları verilmiş, kullanımları örneklendirilmiştir.

Yalkın (2015), Teke Yöresi ve çevresi ağızlarında kısmen veya tamamen korunan ve bu ağızlar için karakteristik nitelik taşıyan eskicil biçimleri (ekler ve sözcükler) tespit ederek bu unsurları art zamanlı ayrımsal-karşılaştırmalı dil bilimi yöntemine göre incelemiştir. Isparta için ve Yaylağan (2010), Gülbahar (2010), Elbir (2011) ve Yalkın'ın (2013) tezleri ile Yıldız'ın (2002) çalışmasından istifade edilmiştir.

Çakmak (2015), Derleme Sözlüğü'nün bir ila dördüncü ciltlerindeki malzemenin istifade ederek Antalya, Isparta ve Burdur illeri ağızlarındaki arkaik sözcükleri ve bunların anlamlarını içeren bir liste hazırlamıştır.

Yıldız (2015), {-dLık sıra} zarf-fiilinin başta Teke Yöresi ve çevresi ağızları olmak üzere Türkiye Türkçesi ağızlarındaki yapısı ve ses özellikleri ile fonksiyonlarını ele almıştır. Yazının sonunda Türkiye Türkçesi ağızlarındaki dağılımı haritaya işlenerek yorumlanmıştır. Isparta için Elbir (2011) ve Yalkın'ın (2013) tezleri ile Yıldız'ın (2002) çalışmasından istifade edilmiştir.

Yıldız (2022), ağızlarda geçen {-(y)Alık} istek birinci çokluk kişi biçim biriminin kökeni, tarihsel gelişimi ve işlevini değerlendirdikten sonra bu ekin Isparta ili ağızlarındaki kullanımlarını örneklerle açıklayarak yörede teşkil ettiği ağız bölgeleri üzerinde durmuştur. Bildiride ayrıca söz konusu biçim birimin diğer Türkiye Türkçesi ağızlarındaki durumu da ele alınmıştır.

5. Ses ve Şekil Bilgisi Çalışmaları

5.1. Makaleler

Pektaş ve Dinar (2017) tarafından hazırlanan çalışmada Gelendost ağzının karakteristik ses ve şekil bilgisi özellikleri listelenmiştir. Bu özellikler Karahan'ın *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması* adlı eserindeki, Isparta ağzının da dâhil edildiği Batı Grubu ağızlarının I. alt grubuna ait özelliklerle karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonunda Gelendost'un ağız bölgeleri tespit edilmiştir.

6. Söz Varlığı Çalışmaları

6.1. Yüksek Lisans Tezleri

Güneysu (2024), Batı Grubu ağızlarında görülen akrabalık terimlerini incelemiştir. Söz konusu terimler; kan bağıyla oluşan akrabalığı ifade eden terimler, evlilik yoluyla oluşan akrabalığı ifade eden terimler ve akrabalık ilişkisi ile ilgili terimler olarak üç büyük gruba ayrılmıştır. Isparta için Gülbahar (2010) ve Yaylağan'ın (2010) tezlerinden istifade edilmiştir.

7. İçeriğine Ulaşılabilen Çalışmalar

7.1. Mezuniyet Tezleri

Açıkgöz, A. (1972). *Yalvaç ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Aktuna, H. (1975). *Atabey ağzı* [Mezuniyet Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Arıkan, İ. (1995). *Isparta ili Şarkikaraağaç ilçesi Yassıbel (Fele) köyü ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Avcı, İ. (1979). *Isparta Merkez köyleri ağzı (Sav, Çünür, Hacılar)* [Mezuniyet Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Bilgiç, R. (1990). *Madenli köyü ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Fırat Üniversitesi.

Dalkırmaz, A. (1964). *Isparta ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Erik, N. (1941). *Anadolu ağızları I: Isparta* [Mezuniyet Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Görgülü, A. U. (1974). *Isparta ağzı* [Mezuniyet Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Kayabaş, A. (1980). *Şarkikaraağaç ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Ogan, S. (1957). *Isparta ili Şarkikaraağaç ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.

Öcal, C. (1980). *Gelendost ağzı* [Mezuniyet Tezi]. Atatürk Üniversitesi.

- Özalp, A. (1965). *Isparta ağız* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Tuna, N. (1984). *Uluborlu ağız* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Uyar, M. A. (1982). *Uluborlu ve yöresi ağızları* [Mezuniyet Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ünal, İ. B. (1997). *Isparta Merkez ağız (inceleme-metin-sözlük)* [Mezuniyet Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Yağcı, S. (1990). *Uluborlu ilçesi (Isparta) ağız* [Mezuniyet Tezi]. Gazi Üniversitesi.

SONUÇ

Bu çalışma ile doğrudan doğruya Isparta ağızlarını ele alan kitap, kitap bölümü, tez, makale ve bildirileri içeren bir bibliyografyanın oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Google, DergiPark, Academia.edu, ResearchGate ve Ulusal Tez Merkezi'nden Isparta ağızları üzerine yapılan çalışmalar taranmıştır. Bu taramanın neticesinde 55 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 5'i kitap, 2'si kitap bölümü, 14'ü yüksek lisans tezi, 16'sı bitirme tezi, 12'si makale, 6'sı bildiri niteliğindedir.

Isparta'nın tüm ilçe ağızlarının akademik düzeyde çalışıldığı görülmüştür. Merkez ile Yalvaç ilçelerinin ağızları üzerine kitap hazırlanırken Aksu, Atabey, Eğirdir, Gelendost, Gönen, Keçiözü, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu ve Yenişarbademli ağızları da yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

Aksu, Atabey, Gelendost, Merkez, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç ve Yenişarbademli ilçelerinin ağız bölgeleri tespit edilmiştir (Yalkın, 2013; Şavklı, 2015; Pektaş, 2017; Emirdar, 2019; Erol, 2019; Kendirci, 2024; Tezcan, 2019; Yıldız, 2021).

Etnik yapı hakkında çalışmaların genelinde detaya girmeden bilgi verildiği görülmektedir.

Isparta ağızlarıyla ilgili çalışmaların "derleme" alanında yoğunlaştığı, bu alandaki çalışmaların önemli bir bölümünü de kitap ve yüksek lisans tezi çalışmalarının oluşturduğu görülmektedir. Ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı hakkındaki çalışmaların çoğu daha önce derlenmiş veya taranmış malzemeye dayanmaktadır.

Derleme çalışmalarını -nicelik bakımından- şekil bilgisi çalışmaları izlemektedir. Söz konusu çalışmalarda ayrılma hâli, hedef hâli, zarf-fiil ekleri, birleşik fiil çekimleri, görünüş kategorisi ve eskicil biçimler temaları işlenmiştir. Ses bilgisi çalışmalarında ise ünlü varlığı, damak uyumu, alıntı kelimelerde görülen ses değişiklikleri ele alınmıştır.

Çalışma alanı belirlenirken ağız çalışmalarının ivedilikle tamamlanması hususundaki gerekliliğin yanı sıra ilgili yerleşim biriminin ağızının incelenmeye değer özellikler taşıması ve daha önce çalışılmamış olması gibi kriterlerin öne çıktığı görülmektedir.

Isparta ağızlarının dâhil olduğu "Batı Grubu ağızları" ve Burdur, Alanya, Dinar, Başmakçı, Yalvaç, Şarkikaraağaç vesairesini kapsayan "Teke Yöresi" kavramıyla birlikte ele alındığı çalışmalara rastlanmaktadır. Bu durum çalışma alanının sınırlarının çizilmesinde hem coğrafi ve idari bölümlenmenin hem de genel çizgileriyle ağız özellikleri birliğinin dikkate alındığını göstermektedir. Ayrıca Isparta ağızının genellikle Afyon, Antalya, Burdur, Denizli, Isparta, Kütahya, Muğla, Nevşehir, Uşak ili ağızları ile daha az olarak ise tarihi ve çağdaş lehçelerle karşılaştırıldığı görülmektedir.

Kaynak kişiler; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, telaffuz organlarının durumu ile çalışma alanında doğup büyümeleri ve mümkünse buranın dışına hiç çıkmamış olmaları dikkate alınarak seçilmiştir. Derleme konuları ise genellikle sözlü kültür (efsane, mâni, türkü vs.), günlük işler, hatıralar, yemekler, gelenek ve görenekler başlıklarını taşımaktadır.

Çeviri yazısı yapılan metinler genellikle derleme sırasında gerçekleştirilen ses kayıtlarına dayanmaktadır. Caferoğlu'nun, metinleri konuşma esnasında yazıya geçirdiği; Pektaş'ın ise hem sesli hem de görüntülü kayıt aldığı görülmektedir. Birkaç çalışma dışında (Caferoğlu, 1994a; Caferoğlu, 1994b; Erkap, 1999; Yıldız, 2002; Yaylağan, 2010; Karaoğlan, 2018) çeviri yazıda Türk Dil

Kurumu'nun tavsiye ettiği "ağız araştırmalarında kullanılacak fonetik transkripsiyon alfabesi" esas alınmıştır. Ses laboratuvarlarının kullanıldığı çalışmaya rastlanmamıştır.

Dil incelemeleri genellikle ses ve şekil bilgisi üzerinden yapılmış, sadece birkaç çalışmada (Yaylağan, 2010; Yalkın, 2013; şavklı, 2015; Aygün, 2019) cümle bilgisi de incelenmiştir.

Kimi çalışmalarda sözlük (Yıldız, 2002; Yaylağan, 2010; Gülbahar, 2010; Elbir, 2011; Yalkın, 2013; şavklı, 2015; Karaoğlan, 2018; Tezcan, 2019; Emirdar, 2019; şakirova, 2019; Erol, 2019; Aygün, 2019) kimi çalışmalarda dizin (Pektaş, 2017; Yıldız, 2021; Kendirci, 2024) hazırlanmıştır.

ÇIKAR ÇATIşMASI BEYANI

Yazarın herhangi bir çıkara dayalı ilişkisi bulunmamaktadır.

ETİK ONAY/KATILIMCI ONAMI

Makale kapsamında katılımcı kullanılmadığı için ilgili onaya yer verilmemiştir.

MADDİ DESTEK

Çalışma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

YAZAR KATKILARI

Bu araştırma ve araştırma ile ilgili tüm aşamalar tek yazar tarafından yürütölmüştür.

KAYNAKÇA

- Acar, T. (1972). *Artvin ve yöresi ağızları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Adıgüzel, A. (2013). Dünyada ve Türkiye Türkçesinde ağız çalışmaları ve yöntemler. *Turkish Studies*, 8 (9), 387-401. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4919>
- Akar, A. (2006). Ağız araştırmalarında yöntem sorunları. *Journal of Turkish Studies*, 1 (2), 37-53. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.15>
- Akca, H. (2017). Ağız çalışmalarında derleme konuları ve kaynak kişilere yöneltilecek sorular. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 61-84. <https://doi.org/10.20427/turkiyat.1437567>
- Aksoy, Ö. A. (1945a). *Gaziantep ağızı I*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1945b). *Gaziantep ağızı II*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1946). *Gaziantep ağızı III*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alkaya, E. (2017, Aralık 25-27). *Gaziantep ağızı ve bu ağızla ilgili yapılan çalışmalar üzerine bir değerlendirme* [Tam Metin]. Uluslararası Gaziantep Tarihi Sempozyumu, Gaziantep, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 1361-1384.
- Arslan, D. (2018). Eğirdir ve yöresi ağızlarından derleme sözlüğüne katkılar. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (15), 358-363.
- Atasoy, F. O. (2024). Isparta ağızından atasözleri sözlüğüne katkılar. E. Çetin (Ed.), *Yapı, anlam ve kullanım özellikleri bakımından Türk atasözleri* içinde (s. 203-206). Paradigma Akademi Yayınları.
- Ay, A. (2018). *Türkiye Türkçesinin Batı Grubu ağızlarındaki Arapça alıntı kelimelerde görülen ses olayları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Aygün, T. (2019). *Gönen ağızı (inceleme-metin-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Besli, E., Yalkın, A. O. (2014, Mayıs 23-25). *Eski Türkçe kelimelerin Atabey ağızındaki görünümü* [Tam Metin]. II. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, Saraybosna, International Burch University, s. 255-273.
- Beysanoğlu, Ş. (1966). *Diyarbakır ağızı*. Ankara: Diyarbakır Halkevi Yayınları.
- Borazan, Ş. (2022). Isparta ili ağızlarında damak uyumu. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9 (4), 1830-1852. <https://doi.org/10.46868/atdd.174>
- Boz, E. (2008). Ağız atlasları. *Turkish Studies*, 3 (3), 152-166. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.354>
- Boz, E. (2017). Türkiye'nin ilk dil atlası: Eskişehir ili dil atlası. *Türk Dili*, 789, 80- 92.
- Buluç, S. (1942). Anadolu ağızları bibliyografyası. *Journal of Turkology*, 7, 327-333.
- Buran, A. (1996). *Anadolu ağızlarında isim çekim (hâl ekleri)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1994a). *Anadolu dialektolojisi üzerine malzeme I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1994b). *Anadolu dialektolojisi üzerine malzeme II*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çakmak, C. (2015, Mart 04-06). *Antalya, Isparta ve Burdur ağızlarında görülen arkaik kelimeler* [Tam Metin]. I. Teke Yöresi Sempozyumu, Burdur, Asude Ofset Matbaa Hizmetleri, s. 55-59.
- Çıracı, K. (2019). Konya ili ağızlarına dair bir bibliyografya denemesi. *Çukurova Üniversitesi Türkojisi Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 176-201. <https://doi.org/10.32321/cutad.544939>
- Dağlıoğlu, H. T. (1934). Ispartada söylenen atasözleri. *Halk Bilgisi Haberleri*, (40), 78-80.
- Dağlıoğlu, H. T. (1937). Ispartada kullanılan «ata» sözleri. *Halk Bilgisi Haberleri*, (64), 109-112.
- Dağlıoğlu, H. T. (1939a). Ispartada kullanılan tabirler. *Halk Bilgisi Haberleri*, (93), 190-192.

- Dağlıoğlu, H. T. (1939b). Ispartada derlenmiş ata sözleri. *Halk Bilgisi Haberleri*, (98), 42-43.
- Demir, N. (1997, Mayıs 9). *Ağız araştırmalarında derleme teknikleri* [Tam Metin]. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 78-87.
- Demir, N. (1998). Ağız araştırmalarında kaynak kişi meselesi. M. Özarslan, Ö. Çobanoğlu (Haz.), *Folkloristik: Prof. Dr. Dursun Yıldırım armağanı* içinde (s. 171-180). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Demir, N. (2012). Türkçe ağız araştırmalarında bazı yöntem sorunları. *Diyalektolog- Ağız Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-8.
- Demirci, M., Güzel M. (2016). Kahramanmaraş ağızları üzerine yapılan çalışmalar. *Route Education And Social Science Journal*, 8, 159-185. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.477>
- Elbir, D. (2011). *Eğirdir ve yöresi ağızları (inceleme-metinler-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Emirdar, Ş. (2019). *Aksu ağızı (inceleme-metin-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Ercilasun, A. B. (1997, Mayıs 9). *Ağız araştırmalarında kullanılacak transkripsiyon işaretleri* [Tam Metin]. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 43-48.
- Ercilasun, A. B. (1971). *Kars ili ağızları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Erenbaş Pehlivan, S. (2023a). Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaları değerlendirme denemesi I- (2000-2012). *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 11, 297-330. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1289346>
- Erenbaş Pehlivan, S. (2023b). Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaları değerlendirme denemesi II- (2013-2023). *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 989-1054. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1376774>
- Erimer, K. (1971). Anadolu ve Rumeli ağızları üzerine bir bibliyografya denemesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 18, 211-236.
- Erkap, S. (1999). *Gül dili Isparta ağızı*. Ankara: Mina Ajans.
- Erol, T. (2019). *Sütçüler ağızı (inceleme-metin-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Gemalmaz, E. (1973). *Erzurum ili ağızları (inceleme-metinler-sözlük ve dizinler)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Gemalmaz, E. (1997, Mayıs 9). *Ağız bilimi araştırmaları üzerine genellemeler* [Tam Metin]. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 4-13.
- Görgeç, C. (2023). Antalya ağızları üzerine bir bibliyografya denemesi. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 8 (3), 156-174. <https://doi.org/10.30568/tullis.1380518>
- Gülbahar, B. (2010). *Uluborlu ağızı (inceleme-metinler-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Gülensoy, T. (1981). *Anadolu ve Rumeli ağızları bibliyografyası*. Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Gülensoy, T., Alkaya E. (2011). *Türkiye Türkçesi ağızları bibliyografyası*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gülsevin, G. (2006). Türkiye'deki diyalektoloji yayımlarında yöntem sorunu (şekil bilgisi bölümleri). *Türk Dilleri Araştırmaları*, 16, 11-24.

- Günay, T. (1972). *Rize ili ağızları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Güneysu, F. (2024). *Batı Grubu Anadolu ağızlarında akrabalık terimleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Güven, Ö. (2024). Sivas ağızları ile ilgili çalışmalar üzerine bir değerlendirme. *Söylem Filoloji Dergisi*, 9 (1), 480-500. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.1437381>
- Karahan, L. (1998, Ekim 12-13). *Ağız araştırmalarında sorunlar* [Tam Metin]. Türkçe'nin Ağızları Çalıştayı, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, s. 21-26.
- Karahan, L. (2014). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaoğlu, M. (2018). *Yalvaç ağızları ve folkloru*. İstanbul: Seçil Ofset.
- Karaörs, M. (1994). Derleme Sözlüğüne katkılar: Kayseri, Isparta, Adana illerimizden derlemeler. *Türk Dili*, 505, 65-67.
- Kartallıoğlu, Y. (2008). Bolu ağızları üzerine yapılan çalışmalar. E. Arıkoğlu (Ed.), *Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun armağanı* içinde (s. 380-385). Akçağ Yayınları.
- Katircioğlu, N. (1938). Ispartada derlenmiş kelimeler. *Halk Bilgisi Haberleri*, (79), 160-163.
- Kendirci, S. M. (2024). *Yenişarbademli ağızları (giriş-inceleme-metinler-dizin)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Korkmaz, Z. (1956). *Güney-Batı Anadolu ağızları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1963). *Nevşehir ve yöresi ağızları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1964). Bartın ve yöresi ağızları üzerine. *Türkoloji Dergisi*, 1 (1), 103-141.
- Korkmaz, Z. (1965). Bartın ve yöresi ağızlarındaki lehçe tabakalaşması. *Türkoloji Dergisi*, 2 (1), 227-249. https://doi.org/10.1501/Trkol_0000000025
- Korkmaz, Z. (1971). Anadolu ağızlarının etnik yapı ile ilişkisi sorunu. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 19, 21-32.
- Korkmaz, Z. (1976). Anadolu ağızları üzerindeki araştırmaların bugünkü durumu ve karşılaştığı sorunlar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 23-24 (1975-1976), 143-172.
- Koşumcu, S. (2023). Batı Grubu ağızlarında görünüş işaretleyicileri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 328-342. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1252761>
- Kürkçüoğlu, K. E. (1945). *Urfa ağızları*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mansuroğlu, M. (1960). Edirne ağızında yapı, anlam, deyim ve söz dizimi özellikleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 8, 181-187.
- Olçay, S. (1966). *Erzurum ağızları*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Öçalan, M. (2006). Ağız araştırmalarında bilişim teknolojilerinin kullanılması ve ağız tezleri için yenilik önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (I), 169-188.
- Ögel, B. (1946a). Erzurum ağızında nispet cümlesi. *Erzurum Halkevi Kültür Dergisi*, (10), s. 3-4.
- Ögel, B. (1946b). Erzurum şivesinde söz yapılışı. *Erzurum Halkevi Kültür Dergisi*, (11), s. 16-17.
- Ölmez, M. (2009). Türkiye'deki ağız çalışmaları ve dizin bölümleri. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 19, 223-304.
- Özkan, N. (1996). Kayseri ve yöresi ağızları üzerine yapılan çalışmalara bir bakış. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 265-278.

- Özmen, M. (2010). Ağızlardan söz derleme çalışmaları ve derlemelerle ilgili sorunlar. *Türk dili üzerine makaleler içinde* (s. 511-519). Akçağ Yayınları.
- Pektaş, T. (2017). *Gelendost ağzı (giriş-inceleme-metinler-dizin)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Pektaş, T., Dinar, T. (2017). Gelendost Ağzı'nın genel özellikleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (51), 179-184. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1752>
- Şakirova, K. (2019). *Keçiborlu ağzı (giriş-inceleme-metinler-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Şavklı, A. (2013). Isparta ağzında ayrılma hâli eki ve işlevleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (17), 119-141.
- Şavklı, A. (2015). *Senirkent ağzı (inceleme-metinler-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Sertkaya, O. F. (1993). CAFEROĞLU, Ahmet. *TDV İslâm ansiklopedisi içinde* (C. 7, s. 10-11). Türkiye Diyanet Vakfı.
- Tezcan, F. (2019). *Şarkikaraağaç ağzı (inceleme-metin-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Ağız. *Sozluk.gov.tr Güncel Türkçe Sözlük içinde*. 20 Ekim, 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/?ara=ağız> adresinden erişilmiştir
- Yalkın, A. O. (2013). *Atabey ağzı (giriş-inceleme-metinler-sözlük)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Yalkın, A. O. (2015, Mart 04-06). *Teke Yöresi ve çevresi ağzlarında görülen eskicil biçimler* [Tam Metin]. I. Teke Yöresi Sempozyumu, Burdur, Asude Ofset Matbaa Hizmetleri, s. 23-31.
- Yaylağan, N. (2010). *Isparta'nın Eğirdir, Senirkent ve Atabey ilçelerinin ağız özelliklerinin tespiti ve Türkçe eğitimi bakımından önemi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yıldız, O. (2002). *Isparta Merkez ağzı inceleme-metinler-sözlük*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Yıldız, O. (2006, Nisan 9-15). *Isparta ağzında 'yaklaşma' işlevinde kullanılan bir birleşik fiil çekimi* [Tam Metin]. I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, Ankara, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, s. 2343-2346.
- Yıldız, O. (2007). Isparta ağzından derleme sözlüğüne katkılar. *Turkish Studies Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 790-800. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.107>
- Yıldız, O. (2015, Mart 04-06). *Teke Yöresi ve çevresi ağzlarında kullanılan bir zarf-fiil morfemi: {-dık sıra} üzerine* [Tam Metin]. I. Teke Yöresi Sempozyumu, Burdur, Asude Ofset Matbaa Hizmetleri, s. 229-237.
- Yıldız, O. (2021). Isparta ili ağzlarında birleşik zarf-fiil ekleri. E. Boz, F. Karademir (Ed.), *Prof. Dr. Sadettin Özçelik armağanı içinde* (s. 341-354). Gazi Kitabevi.
- Yıldız, O. (2021). *Isparta Merkez ilçe ağzları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldız, O. (2022, Ekim 20-22). *Isparta ili ağzlarında {- (Y)Alık} istek birinci çokluk kişi biçimbirimi ve ağız bölgeleri* [Tam Metin]. 14. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Alanya, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Yayınları, s. 1218-1223.
- Yıldız, O., Kendirci, S. M. (2023). Yenişarbademli ağzında ünlüler. *TÜRKBİTİG Kültür Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 86-98.

- Yılmazmaden Mülhim, K. (2025). Manisa ağızları üzerine hazırlanan çalışmalara dair açıklamalı bir kaynakça denemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (47), 96-121. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16568784>
- Yumurtacı, A. (2022). Batı Grubu ağızlarında hedef hâli. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 339-351. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1192525>
- Zülfikar, H. (1968). Bitlis'ten derlenmiş atasözleri, deyimler, alkış, kargış ve bilmeceleler. *Türkoloji Dergisi*, 3 (1), 65-105.